

בראשית פרק א

()

() : וַיִּבְרָךְ אֹתָם אֱלֹהִים לֵאמֹר פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת הַמַּיִם בַּיַּמִּים וְהַעֹף יִרְבַּ בְּאֶרֶץ :

בראשית פרק א

()

() : וַיִּבְרָךְ אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת הָאָרֶץ וּכְבֹשְׁהָ וַיְרַדוּ בַדְּגַת הַיָּם וּבַעֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל חַיַּה הָרִמְשָׁתַּי עַל הָאָרֶץ :

בראשית פרק ח

()

() :

()

וְשָׂרְצוּ בְּאֶרֶץ וּפְרוּ וּרְבוּ עַל הָאָרֶץ : < >

בראשית פרק ט

()

() : וַיִּבְרָךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת בְּנָיו וַיֹּאמֶר לָהֶם פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת הָאָרֶץ :

()

()

()

()

()

()

() : וְאֹתָם פְּרוּ וּרְבוּ וּשְׂרָצוּ בְּאֶרֶץ וּרְבוּ בָהּ :

ישעיהו פרק מה

()

לֹא תִהְיֶה בְּרָאָה לְשָׁבַת יִצְרָח :

קהלת פרק יא

() : בְּבִקְרָא זֶרַע אֶת זֶרַעְךָ וְלַעֲרַב אֶל תַּנְחַן יָדְךָ כִּי אֵינְךָ יוֹדֵעַ אִי זֶה יִכְשֹׁר הַזֶּה אוֹ זֶה וְאִם שְׁנִיחֵם כְּאֶחָד טוֹבִים :

תלמוד בבלי מסכת יבמות דף סה עמוד ב

ה' האיש מצווה על פריה ורביה, אבל לא האשה; רבי יוחנן בן ברוקה אומר, על שניהם הוא אומר: +

[]

ה' מנא הני מילי? אמר ר' אילעא משום ר' אלעזר בר' שמעון, אמר קרא: +בראשית א'+ ומלאו את הארץ וכבשוה, איש דרכו לכבש, ואין אשה דרכה לכבש. אדרבה, וכבשוה תרתי משמע! אמר רב נחמן בר יצחק: וכבשה כתיב. רב יוסף אמר, מהכא: +בראשית ל"ה+ אני אל שדי פרה ורבה, ולא קאמר פרו ורבו.

תלמוד בבלי מסכת יבמות דף סב עמוד ב

מתניתין דלאו כרבי יהושע; דתניא, רבי יהושע אומר: נשא אדם אשה בילדותו - ישא אשה בזקנותו, היו לו בנים בילדותו - יהיו לו בנים בזקנותו, שנא': +קהלת י"א+ בבקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ירך כי אינך יודע אי זה יכשר הזה או זה ואם שניהם כאחד טובים; זה ואם שניהם כאחד טובים; :

תלמוד בבלי מסכת יבמות דף סו עמוד א

ולא מיפקדי? והאמר רב אחא בר רב קטינא א"ר יצחק: מעשה באשה אחת שחציה שפחה וחציה בת חורין, וכפו את רבה ועשאה בת חורין! אמר רב נחמן בר יצחק: מנהג הפקר נהגו בה.

משך חכמה בראשית פרשת נח פרק ט פסוק ז

() : 'לא רחוק הוא לאמר הא שפטרה התורה נשים מפריה ורביה וחייבה רק אנשים, כי משפטי ה' ודרכי "דרכי נועם, וכל נתיבותיה שלום", ולא עמסה על הישראלי מה שאין ביכולת הגוף לקבל. ומכל דבר האסור, לא מנעה התורה בסוגה ההיתר, כמו שאמרו פרק כל הבשר. ומשום זה לא מצאנו מצוה להתענות רק יום אחד בשנה, וקודם הזהירה וחייבה לאכול. וכן לא מנעה המשגל מכל בניה לבד ממשה רבינו, ויותר מזה, במלחמה, בעת הנצחון, לגודל החום והרחבת הלב, ידע א - ל דעות כי אז לא יתכן לעצור בעד הרוח בעת חשקו באשה יפת תואר, והתירה התורה יפת תואר אשת איש, ' : "

ומצאנו איך היה זאת לאבן פינה לאבות הקבלה, שפטרו מיבום מי שמתו בניו אח"כ, משום "דרכיה דרכי נועם". ואם כן, נשים שמסתכנות בעיבור ולידה, - ומשום זה אמרו מיתה שכיחא,

לקיום המין עשה בטבעה שתשוקתה להוליד עזה משל איש.

ובזה ניחא הך דאמר רב יוסף פרק הבא על יבמתו (סו, ב), דאין נשים מצוות בפריה ורביה מהכא, "אני א - ל ש - די פרה ורבה" (בראשית לב, יא), ולא קאמר "פרו ורבו". היינו דבאדם וחיה שברך אותם קודם החטא שלא היה לה צער לידה, היה מצות שניהם בפריה וברביה, ואמר להם "פרו ורבו" (שם א, כח). אבל לאחר החטא שהיה לה צער לידה, והיא רוב פעמים מסתכנת מזה, () ()
 ואת בניו", אבל נשיהם לא הזכיר, שאינם בכלל מצוה דפרו ורבו. וביעקב קאמר "פרה ורבה", וזה נכון.

עוד יתכן לאמר בטעם שפטרה התורה נשים מפריה ורביה, משום דבאמת הלא הטבעה בטבע התשוקה, ובנקבה עוד יותר, () (): () ()
 המצוה היא כמו דתנן ביבמות (סא, א) לא יבטל אדם מפריה ורביה אלא אם כן יש לו בנים ()

ומדרך התורה לבלי לגדור הטבע, וכיוצא בזה אמרו "דרכיה דרכי נועם" כמו שכתבתי. ולכן לגזור על האשה כי תנשא לאיש ולא יוליד תצא מאהוב נפשה ותקח איש אחר, זה נגד הטבע לאהוב ולשנא האהוב. ורק האיש, שיכול לישא עוד אחרת, עליו הטילה התורה מצוה.

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף כט עמוד א

מצות עשה שהזמן גרמא - אנשים חייבין, ונשים פטורות, וכל מצות עשה שלא הזמן גרמא - אחד האנשים ואחד הנשים חייבין.

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף לד עמוד א

וככלא הוא?
 ופדין הבן, דלאו מצות עשה שהזמן גרמא הוא, ונשים פטורות!
 ! , והרי תלמוד תורה, פריה ורביה, ?

תלמוד בבלי מסכת יבמות דף סב עמוד א

...איתמר: היו לו בנים בהיותו עובד כוכבים ונתגייר, רבי יוחנן אמר קיים פריה ורביה, דהא הוּו ליה; וריש לקיש אמר לא קיים פריה ורביה, גר שנתגייר - כקטן שנולד דמי.
 דאיתמר: היו לו בנים בהיותו עובד כוכבים ונתגייר, רבי יוחנן אמר: אין לו בכור לנחלה, דהא הוּו ליה ראשית אוננו; וריש לקיש אמר: יש לו בכור לנחלה, גר שנתגייר - כקטן שנולד דמי.
 ...איתמר: היו לו בנים ומתו, רב הונא אמר קיים, משום דרב אסי, דאמר רב אסי: אין בן דוד בא - עד שיכלו כל נשמות שבגוף, שנאמר: +ישעיהו נ"ז+ כי רוח מלפני יעטוף וגו'; ורבי יוחנן אמר לא קיים פריה ורביה, לשבת יצרה בעינן, והא ליכא.

שאלות דרב אחאי פרשת נח שאילתא ה

שאלתא דמחייבין דבית ישראל למינסב נשי ואולידי בני וקיומי פריה ורביה

ומאן דלית ליה אוזינקא למינסב איתתא
 ואית ליה ספר תורה אף על גב דאמור רבנן לא ימכור אדם ספר תורה אף על פי שצריך לו יותר על כן אמר רבי שב"ג אפילו אין לו מה יאכל ומכר ספר תורה או בתו אינו רואה סימן ברכה לעולם אבל למינסב איתתא זבוני ספר תורה ומיעבד אוזינקא בדמיה לקיומי פריה ורביה שפיר דמי דאמר רבי יוחנן משום רבי שב"ג אין מוכרין ספר תורה אלא לתלמוד תורה ולישא אשה...

...אי נמי ברם צריך כי מזבין ספר תורה היכא דלית ליה בנים אבל היכא דאית ליה בנים ואשה לית ליה וקא בעי למינסב מהו לזבוני ספר תורה ומינסבה מי אמרינן כיון דאית ליה בני הא קיים ליה לא תהו בראה ולא מיזבין או דילמא כיון דלא ידע אי האי זרעא מצלח אי האי זרעא מצלח שפיר דמי לזבוני ת"ש דתניא רבי יהושע אומר נשא אשה בילדותו ישא אשה בזקנותו היו לו בני' בילדותו יהיו לו בנים בזקנותו שנאמ' בבקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ירך ואמר רב מתנה הלכה כרבי יהושע אלמא אף על גב דאית ליה בני שרי לזבוני ספר תורה ומינסב איתתא בת בנים.

" [מ"מ חייבת בשביל בעלה שא"א לו לשמוח בלעדיה, וכן כתב מעין סברא כזו בס' חרדים דמחויבים ישראלים לשמוע ברכת כהנים כדי שיוכלו הכהנים לקיים מצותם, אך אפי' א"כ הוא אין זה אלא למצוה בעלמא וגם רק לזו שהיא תחת בעלה, וגם בכלל סברא מחודשת היא, ולדעתי לא שמיע לי' להרמב"ם, אחרי כי אין לה מקור בגמרא, ובכן לפי המבואר אין סברא יסודית לחיוב אשה במצות לשבת יצרה.

. אך עם כ"ז יש לקיים חדושם של המג"א וב"ש אף כי לא מטעמים, והוא ע"פ מ"ש בגיטין ל"ט א' דמשום חשש הפקר התירו לשחרר שפחה אף כי עוברים בזה על עשה לעולם בהם תעבודו, יעו"ש, וכן ביתומה עניה יש לחוש לזה מכיון שאין מי שידאוג לה ולהשגיח על תום דרכה מוכרין גם ס"ת כדי להשיאה:

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף נט עמוד א

דאמר רבי יוסי ברבי חנינא: כל מצוה שנאמרה לבני נח ונשנית בסיני - לזה ולזה נאמרה. לבני נח ולא נשנית בסיני - לישראל נאמרה ולא לבני נח.

מזרחי (רא"ם) בראשית פרק ד פסוק כג

אבל אינו מתיישב בעיני כלל, שכיון שידעו בבירור שאין תועלת בפריה ורביה הזאת שסופן כלייה, וטעם המצוה הזאת אינה רק משום "לא תהו בראה לשבת יצרה" (,), אם כן אין בה קיום מצוה. ושמא יש לומר, שאף על פי כן חייבות הן לקיים את המצוה וה' יעשה את שלו, כההיא דפרק קמא דברכות דאמרי () " (, ')' (, ')'

. אמר ליה: בהדי כבשי דרחמנא .

למה לך, מאי דמפקדת איבעי לך למעבד, ומאי דניחא קמיה קב"ה ליעביד", וכמו שאמר להון אדם הראשון כשקבל אותן למך לפניו. אלא שהן היו סוברות שאין לומר זה אלא במקום קיום מצות פריה ורביה, אבל אחר שקיימו אותה אין ראוי לעשות יותר, כיון שסופן כלייה, וכשקבל אותן למך לאדם על זה, אמר להן [ד] אף על פי כן לא ימשכו עצמן, והשם יעשה את שלו. ואם תאמר, והלא מצות פריה ורביה אינה בכלל שבע מצות שנצטוו בני נח. יש לומר, דמשנתנה תורה בסיני בטלה מבני נח ונשארה לישראל, אבל קודם מתן תורה כבר היתה המצוה הזאת נוהגת בבני נח.

(.) :

": "

" . ואם תאמר, אי הכי למה לא נמנית מצות פריה ורביה בכלל השבע מצות שנצטוו בני נח. יש לומר, כמו שתרצו (') [] (") "קום עשה לא קא חשיב", ולפיכך לא נמנית בכלל השבע מצות.

תוספות מסכת פסחים דף פח עמוד א - עמוד ב

- ואם תאמר וליתי עשה דפרו ורבו () וידחה לאו דלא יהיה קדש () וי"ל

משום דידה דליכא עשה דאפשר לה בעבד ועוד דבתחלת ביאה מיעקר לאו ולא מיקיים עשה אלא בהוצאת זרע וא"ת נו נוהג עבד עברי ועוד אומר ר"י

נושא שפחה וכמו לישא שפחה אינו יכול ואומר ר"ת דאין זו תקנה להרבות ממזרים בישראל וא"ת וישא נתינה
() ()

והא דאסור נתין בשפחה טפי ממזר אף על גב דשניהם פסולי קהל דנתין אית ביה לאו דלא תתחנן אור"ת
משום דבמזר לא שייך לא יהיה קדש דכולי מקדשות קאתי מאיסור דלא תפסי קדושין ואף על גב דאסור בזכר
ובבהמה דנפקי נמי מלא יהיה קדש ()
אור"ת דנתיני ילפינן משאר פסולי קהל כגון עמוני ומואבי ומצרי
ואדומי דשרו בקהל גרים דלא אקרי קהל אבל עבדות דלאו בני קדושין נינהו לא ילפינן מינייהו.
- הא דלא נקט קרא דפרו ורבו משום דאי הוה יכול לקיים שבת כל דהו משום מצות פרו ורבו
לא הוה כפינן ליה והכא כפינן ליה כדפירשנו אי נמי נקט האי קרא משום דמוכחא דמצוה רבה היא וכן בפ' בתרא
דמגילה () מוכר ספר תורה ללמוד תורה ולישא אשה
אשה נמי לא תוהו בראה וה"ר יצחק ברבי מרדכי מפרש דנקט לשבת יצרה משום דשייך אף בצד
עבדות אבל פרו ורבו לא שייך אלא בצד חירות וכן משמע קצת בירושל' דפרקין

פירוש כל שהוא

מצווה על פריה ורביה משום לשבת יצרה כגון עבד אבל אפרו ורבו ודאי לא מחייב ולפי זה בשפחה נמי שייך בה שבת
והא דלא כפינן בחציה שפחה וחציה בת חורין אלא היכא דנהגו בה מנהג הפקר היינו משום כיון דלא מיפקדא אפרו
ורבו שמא גם לאחר שתשתחרר לא תקיים.

- וא"ת וכי אומרים לאדם חטא כדי שיזכה חברך ()
וי"ל דדוקא התם אמרינן הכי משום דפשע שהדביק סמוך לחשיכה אבל הכא דלא פשע לא
() ()

אלמא קא עברי כהני בעשה דהשלמה כדי שיזכה זה בפסח וחציה שפחה וחציה בת חורין
דכפו את רבה () משום דנהגו בה מנהג הפקר אף על גב דהם פושעים כיון שהיתה מחזרת אחריהם ומשדלתן
לזנות חשיבי כאונסים ועוד דמצוה דרבים שאני.

תוספות מסכת חגיגה דף ב עמוד ב

- ולמכור עצמו לא מצי כדי לישא שפחה דהא גר אינו נמכר בעבד עברי דבעינן ושב אל
משפחתו () () ועוד מאחר דלא קיים פריה ורביה ביהדות לא נסבינן ליה
כנענית לצד חירות שבו () וא"ת ישא
בת מינו ליתי צד חירות ולישתמיש בצד חירות וצד עבדות בצד עבדות
() וי"ל דהתם לא קפיד קרא אלא בכלאים דתרי מינים והא ליכא
אבל הכא אמאן קפיד קרא אצד חירות דלא לישתמיש צד חירות בעבדות והא איתא
(" ")
()

- וממזרת לא ישא אף על גב דעבד מותר בממזרת לפי שקדש ועומד

() ()
וי"ל דאין לנו לתקן כדי להרבות ממזרים בעולם ועוד כיון דתפסי בה קדושין אתי צד עבדות
ומשתמש באשת איש ונתינה נמי לא ישא " דהא הוה התפסת קדושין
ואתי צד עבדות ומשתמש באשת איש אי נמי נתינה אסור בצד עבדות דלאו קדש ועומד הוא אף על גב דמותר בממזרת
משום דלא מקרי קהל מוזהר בלאו דלא יהיה קדש () וא"ת וליתי עשה [דלשבת יצרה] ולידחי לאו דלא יהיה
קדש וי"ל דהכא אפשר לקיים שניהם על ידי כפייה אי נמי דלא אתי עשה ודחי לא תעשה אלא כגון מילה בצרעת
דבעידנא דמעקר לאו מקיים עשה אבל הכא משעת העראה עובר ליה בלאו ועשה ליכא עד גמר ביאה.
- האי עשה אלים טפי מפרו ורבו כדאמר במגילה ()

אבל י"מ משום דעבד לא מיפקיד אפריה ורביה דאמר היו לו בנים בעבדותו ונשתחרר לא

קיים פריה ורביה ולא מילתא היא דאמר בירושלמי דמו"ק (")

ואמר שמעון בר אבא משום רבי יוחנן כל שהוא מצווה על
פריה ורביה לא ישא אשה במועד ועוד לישנא דנקט הכא והלא לא נברא העולם אלא בשביל פריה ורביה משמע
דאתרוייהו קאי והא דאמרינן לא קיים פריה ורביה היינו מטעם דבעינן זרעו מיוחס אחריו ואפילו ישראל שיש לו בן מן
השפחה אינו קרוי אחריו ועוד פרו ורבו אכולהו בני נח כתיב אף לכנען.

פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) בראשית פרשת נח פרק ט סימן א

אחד הזכר .

()
 אחד הנקבה מצווה בפריה ורביה, אלא שהאיש מצווה יותר מן האשה, שכן מצינו באברהם אבינו,
 : ()

ר"ן על הרי"ף מסכת קידושין דף טז עמוד א - טז עמוד ב

אבל מסיפא איכא

למילף דלעולם מצוה בו יותר מבשלוחו דבדידה ליכא למיחש שמא תראה בו דבר מגונה

ואפילו

הכי אשמעינן מתניתין דמצוה בה יותר מבשלוחה דאע"ג דאשה אינה מצוה בפריה ורביה מ"מ יש לה מצוה מפני שהיא
 מסייעת לבעל לקיים מצותו

רש"י הירש בראשית פרשת בראשית פרק א

() את שניהם בירך האלהים, ועל שניהם הטיל את מילוי ייעוד האדם. אולם, למעלה הוא אומר: "ויברך אתם אלהים
 לאמר" () , ואילו כאן: "ויברך אתם אלהים ויאמר להם אלהים". אך כבר רמזנו על כך לעיל: אצל בעלי החיים שאין
 להם חופש בחירה כלולה ההגשמה בעצם הברכה. הענקת הכח לפרות ולרבות גוררת אחריה את ההגשמה שבפעל.
 הולדת הוולדות והטיפול בהם הם מעשים טבעיים גרידא;

. ואילו אצל האדם הופרדה הברכה מההגשמה,

הענקת הכח - מניצולה למטרות ה'. ההגשמה מוטלת על האדם כתפקיד, ועליו לקיימו תוך חירות הרצון. מעשהו הטבעי
 של בעל החי הופך אצל האדם למעשה חרות מוסרית. והנה, ארבעת הסעיפים של תפקיד האדם - "פרו, רבו, מלאו את
 הארץ וכבשה" - מגלמים את כל התפתחותו המוסרית - החפשית. "פרו" - הנישואין; "רבו" - המשפחה; "מלאו" -
 החברה; "וכבשוה" - הרכוש;

משנה למלך הלכות מלכים פרק י הלכה ז

...הכלל העולה ממ"ש דאליבא דכ"ע עד סיני הוזהרו ב"נ על פ"ו ומסיני ואילך ניטלה מב"נ ונשארה לישראל ומ"ש
 התוס' ועוד פרו רבו אכולהו ב"נ כתיב אף לכנען כוונתם היא דמלתא דפשיטא היא דעבד זה דמיירו התוס' בעבד שמל
 וטבל לשם עבדות שהרי הוא ישראל גמור ואף לאחר שבאו לסיני שניטלה מב"נ העבדים הם מוזהרים עליה כדין ישראל
 דאיך יעלה על הדעת דבשביל שניטלה מב"נ יהיו פטורים העבדים שמלו וטבלו לשם עבדות וכל עצמם של תוס' לא באו
 אלא לומר דהיה עולה על הדעת דמתחלה לא נצטוו העבדים בפ"ו משום דאין להם חייס וא"כ בסיני נמי נהי דנשארה
מצוה זו לישראל מ"מ העבדים פטורים משום דאעיקרא דמלתא העבדים לא נצטוו בה לזה כתבו התוס' דהא ליתא
דפרו ורבו אכולהו בני נח כתיב אף לכנען נמצא שמתחלה כשצוה ה' לב"נ על פ"ו גם העבדים נצטוו על מצוה זו וא"כ
בסיני נהי דניטלה מב"נ פשיטא דמעבדים דמלו וטבלו לשם עבדות לא ניטלה מהם זו היא כוונת דברי התוס' בלי ספק
והאריכות בזה הוא יגיעת בשר. וא"ת היכי כתבו התוס' דעבדים חייבים בפ"ו דהא קי"ל דכל מצוה שהאשה חייבת בה
עבד חייב בה וכל מצוה שאין האשה חייבת אין העבד חייב בה דגמרינן לה לה מהאשה ופ"ו קי"ל דאין האשה חייבת
בה וא"כ ה"ה לעבד ()

()

והמעין בסוגיא דחגיגה יראה דעבד פטור מראה מג"ש דלה לה וקרא דאת פני האדון איצטריך למעוטי חציו עבד וחציו
 בן חורין " " " " ()
 דלמשנה אחרונה חציו בן חורין חייב בראה ע"כ קרא דאת פני האדון איצטריך למעוטי עבד גמור דלא הוה פטרינן ליה
 מג"ש דלה לה דלא נאמרה אלא לחומרא ונמצא דמסוגיא זו איכא סיעתא לדברי התוס' הנזכר לפי המסקנא
 " " ()
 הא ל"ק דלא נאמר כלל זה אלא במצות עשה שהזמן גרמא שהנשים פטורות להך
מלתא אתקיש עבד לאשה מג"ש דלה לה אבל במ"ע שלא הזמן גרמא כגון פ"ו דמדינא היו הנשים חייבות אלא שגזרת
הכתוב הוא שמעטם משום דכתיב וכבשוה דרך האיש לכבוש ואין דרך האשה לכבוש גבי עבדים דלא שייך האי טעמא
לא ילפינן משום ג"ש דלה לה. וראה לדברינו לחלוק זה מהא דקי"ל כל מצות לא תעשה הנשים חייבות חוץ מבל
 תשחית ובל תקיף

" וקי"ל דעבדים בהקפה ובהשחיתה "

" . כללא דמלתא דכל מצות דמדינא הנשים היו חייבות כגון פ"ו דאי לא
 דמעטן הכתוב היו הנשים חייבות משום דהיא מ"ע שלא הזמן גרמא וכן בל תשחית ובל תקיף דאי לא קרא היו הנשים
 חייבות משום שהן מצות ל"ת והשוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שבתורה נהי דהנשים נתמעטו העבדים חייבים ולא
 גמרי מנשים לענין זה. הן אמת שדברי רבינו שם הם סותרים כלל זה שכתבנו
 "

"

:

עוד ראיתי לדקדק בכלל זה שכתבנו דכל היכא דנתמעטו הנשים מגזרת הכתוב לא הוקשו העבדים לנשים מההיא בפ' שתי מדות (") הכל סומכין חוץ מחש"ו העבד והשליח והאשה והנה פטור הנשים מסמיכה הוא משום דכתיב בני ישראל וסמך ודרשינן בני ישראל סומכין ואין בנות ישראל סומכות וכדאיתא בכמה דוכתי הרי דאף מגזירת הכתוב ממעטינן נשים מסמיכה ממעטינן נמי עבדים מהיקשא דלה לה

" "

"

" "

"

"

ולפי זה קשה לפי הכלל שכתבנו דאמאי ממעטינן עבדים מסמיכה בקרבן שלהם משום היקשא דלה לה מאחר דנשים לא נתמעטו מסמיכה מקרבן שלהם אלא מגזרת הכתוב. ומיהו לזה יש ליישב עם מה שכתבו התוס' שם בפרק שתי מדות ובפ"ק דקדושין (") ד"ה הקבלות דלמה לי קרא למעוטי נשים מסמיכה תיפוק לי דמ"ע שהזמן גרמא היא שהרי אינה נוהגת אלא ביום סוד"א משום דכתיב וסמך ושחט איתקש סמיכה לשחיטה " וא"כ לעולם דעיקר הטעם דנשים אינם סומכות הוא משום דהוי מ"ע שהזמן גרמא שאינה נוהגת אלא ביום אלא דאיצטרך קרא דבני ישראל שלא נדחה טעם זה דמ"ע שהזמן גרמא משום היקשא דוסמך ושחט קמ"ל קרא דבני ישראל דלא נדרוש היקש זה לחייב נשים בסמיכה אף שהיא מ"ע שהזמן גרמא קמ"ל דלא אלא דלעולם נשים פטורות מסמיכה משום דהוי מ"ע שהזמן גרמא וכיון שכן נתמעטו ג"כ העבדים מהיקשא דלה לה:

טורי אבן מסכת חגיגה דף ב עמוד ב

" (")

הא דכתבו דפ"ו אבני נח כתיב נעלם מהם גמר' ערוכה בפ' ד"מ (") דקאמרי והרי פ"ו שנאמר לבני נח ואתם פרו ורבו ונישנית בסיני כו' ולישראל נאמר ולא לבני נח. מיהו התוס' הביאו ראיה מהירושלמי דמ"ק (") מיהו הא גופא ק"ל (") . והא כל מצוה שאין האשה חייבת בו אין העבד חייב דגמרינן לה לה מאשה (") וא"כ מ"ט העבד חייב בפ"ו כיון שאין האשה חייבת. והא ל"ל כיון דמפר' התם דה"ט דאין אשה מצווה על פ"ו משום שנאמר וכבשוה איש דרכו לכבש אבל לא אשה וכיון דפטורא דאשה תלה רחמנא משום דאין דרכה לכבש מש"ה עבד שהוא איש ודרכו לכבש חייב ולית לן למגמר בהא לה לה מאשה כיון דכבוש תלי' ועבד בר כבוש הוא משא"כ באשה. (")

הכי נמי כיון דלא אימעט נשים מפריה ורביה אלא משום דלאו בני כיבוש נינהו אבל עבדים דבני כיבוש הן חייבין. ואף על גב דר"י נפקא ליה התם הא דאין אשה מצווה על פ"ו מדכתיב ואני אל שדי פרה ורבה ולא כתיב פרו ורבו ולה"ט אין לחלק בין אשה לעבד דכיון דאשה פטורה עבד נמי פטור מגז"ש דלה לה מאשה. י"ל הירושלמי ס"ל כמ"ד דה"ט דאשה פטורה מפ"ו משום וכבשה מש"ה עבד דבר כיבוש הוא חייב. ליתא דהא כבר כתבתי בפנים אהא דגמר לה גז"ש לה לה מאשה דמצו' שאשה חייבת בה עבד חייב ושאין אשה חייבת אין עבד חייב אף על גב דהאי לה גבי חצי' שפחה וחצי' ב"ח כתיב א"כ מנלן דעבד זכר פטור במצות דאין אשה חייבת בה ומכח קושיא זו פי' דמהא גז"ש לא נפקא לן כלל לפטור עבד ממצות שאין הנשים חייבות בהן אלא אי לאו גז"ש זו היינו פוטרין לגמרי בין עבד בין שפחה מכל המצות אפי' שהנשים חייבות בהן דלכלל ישראל לא באו ואין דינם אלא כבני נח. אלא דגז"ש אתיא וגלי לן דשפחה חייבת במצוה שהאש' חייבת ומהכי נפקא ליה נמי לעבד דלא גרע משפחה, אבל לחייב לעבד במצוה שאין האשה חייבת בה אין לנו דמהיכי תיתי לן להחמיר עליו. וכיון שכן אפי' למאן דיליף לפטור אשה מפ"ו מוכבשה אף על גב דמה"ט עבד לא דמי לאשה אפ"ה מהיכא תיתי לחייבו כיון דא"א לחייבו מהא גז"ש דלה לה מאשה דהא אשה פטורה ממילא העבד פטור כמו כל בני נח דפטורין מפ"ו. וה"נ ק"ל על דעת הרמב"ם דמחייב עבד אהקפה ואהשחתה אף על גב דאשה פטורה משום דלא דמי לאשה דהא יש לו זקן. מה בכך הא כיון דא"א לן למיתי לחיובא בהא גז"ש דלה לה מאשה ממילא קאי בחזקת פטורה כמו כל בני נח ומנ"ל לחייבו ואין זה מקומו. מיהא בהא י"ל דהירושלמי ס"ל כהני אמוראי שם בגמרא דידן דאמרי הילכתא כר"י ב"ב דאשה מצווה על פ"ו א"כ עבד ושפחה נמי חייבין מהאי גז"ש דלה לה מאשה. עי"ל דהא דקיי"ל כל מצוה שנאמרה לבני נח ולא נשנית בסיני לישראל נאמר ולא לבני נח ופ"ו היא אחת שלא נשנית בסיני כדאמ' התם הא דלא נשנית לבני נח היינו מסיני ואילך דנטולה מבני נח מעתה ואין חייבין אלא לישראל בלבד כדפרש"י. התם משום דפקע קדושת בני נח מסיני ואילך, מהשתא י"ל דה"מ דפקע קדושת המצוה בבני

ו"מה שכתבו התוס' ליישב כאן נראה דוחק. ולולא דבריהם היה נראה לי דלמאי דקי"ל נשים לא מפקדו היינו לגמרי וממילא דשפחה פשיטא דלא מיפקדא כלל, אבל עבד י"ל דכו"ע מודו דמיפקדא אפריה ורביה ולא שייך למילף בגזירה שוה דלה לה מאשה אלא בדבר שהוא מגזירת הכתוב אבל מידי דתליא בסברא לא שייך למילף מאשה, כדאשכחן דאע"ג דעיקר שחרור לא ילפינן אלא מגזירה שוה דלה לה מאשה אפ"ה אשכחן [" "] שעבד יכול להשתחרר ע"י קבלת שטר שחרור ע"י אחרים משא"כ באשה והיינו משום דאזלינן בתר סברא דבאשה חוב הוא לה משא"כ בעבד זכות הוא, וכן לענין מצות אשכחן דעבד חייב למול אף על גב דלא שייך באשה, וא"כ ה"נ הא דאיתתא לא מיפקדא היינו משום דאיש דרכו לכבש ואשה אין דרכה לכבש ודרך האיש לחזור על אשה וא"כ מהאי טעמא נראה דעבד דבר כיבוש הוא ודרכו לחזור על אשה ממילא דמחייב וכדאשכחן נמי לענין השחתת זקן דאע"ג דאשה אינה מצווה אפ"ה עבד מוזהר עליה (") (" ' ' " ') [" ' ' " ' '] ועוד שהתוס' עצמם כתבו בסנהדרין (" ") דכל מי שהוא מצווה על עשה דפרו ורבו שייך גביה לא תעשה דהשחתת זרע ע"ש. נמצא דלפי"ז מילתא דפשיטא היא שהעבד מצווה על השחתת זרע דלענין לא תעשה הושווה אשה לאיש לכל עונשין שבתורה אלא דלא שייך השחתת זרע לענין נשים אבל בעבד פשיטא דשייך בלא תעשה דהשחתת זרע וא"כ על כרחך שייך נמי בעשה דפרו ורבו דהא בהא תליא כמ"ש התוס' שם, כן נראה לי : "

מנחת חינוך מצוה א

() (" " " " " ") ([דאשה אינה] מצווה בפ"ו ועבד כנעני אי מצווה אינו מבואר בר"מ ועיין תוס' חגיגה " " " " " ")

' והתוס' דחו דבריהם ומביאים רא' מן הירושלמי דעבד חייב בפ"ו

ועוד דפ"ו אכולהו ב"נ כתיב אפי' לכנען

א"כ דעתם דעבד חייב בפ"ו ודבריהם סותרים למ"ש בגיטין (" ")

" והנה הא דלשיטת התוס' חגיגה עבד חייב בפ"ו אף

דאשה פטורה ומבואר לקמן בגמרא דכל מצוה שהאשה חייבת העבד חייב וכל שאין האשה חייבת אף עבד פטור

דילפינן לה לה מאשה " " " " " " " " " " " " דכלל זה

אינו אלא במ"ע שהז"ג דעבדים נשים אבל במ"ע שאהז"ג או בל"ת דהנשים חייבים רק דאמעטו מחמת גזה"כ כמו

כאן ובהשחתת זקן לא אמעיטו רק נשים ולא עבדים ובפ"י וטו"א כתבו ג"כ דכיון דנשים לא אמעיטו רק דאין דרכם

לכבוש ע"כ עבדים שדרכם לכבוש חייבים וכן בזקן ' והטו"א דחה זה " "

ועיין בט"א שכתב כיון דעד מ"ת גם הגוים מחויבים אלא דלא נשנית וניטלה

מהם בסיני אבל עד סיני היו חייבים א"כ נהי שניטלה מעכו"ם דפקעה קדושתם אבל עבד דאתוסף עליו קדושה להרבה

מצות לא פקעה ממנו המצוה שנצטוו מתחלה אף על פי שהנשים פטורים שהם אינם חייבין בשום פעם במצוה זו אבל

עבד שהי' חייב בה קודם מתן תורה וכעת נתוסף עליו קדושה לא פקעה ממנו המצוה דמעיקרא ומאשה לא ילפינן אלא

לחייבים במצות שב"נ פטור ונשים חייבין גמרינן ל"ל לחייבן אבל מצוה שב"נ הי' חייב מתחלה רק שניטלה ממנו ועבד

דנתוסף עליו קדושה לא נפקע ממנו וחייב בה בלא הג"ש.

" " " " " " " " " " " "

' ועיין בנודע ביהודה מהדו"ת חח"מ סי' י"א ובמשנה למלך שם אך בס' הנ"ל

הניח בצ"ע האיך העבד חייב בפ"ו כיון דאין לו חייס ואין הבנים מתייחסים אחריו כלל ע"כ פירש הירושלמי בדרך אחר

ובאמת היא לכאורה צ"ע דהא התוס' בעצמם כתבו קודם לזה דאם ישראל יש לו בן מן השפחה אינו מקיים פו"ר דאין

זרעו מיוחס אחריו א"כ איך העבד חייב הא אין לו חייס אך לפמ"ש"ל דאף דאין מתייחס אחריו מ"מ אם הם נחשבים

כבניו לא אכפת לן אם לא נתייחס אחריו "

" " " " " " " " " " " "

א"כ אפשר

דוקא בנשתחררו אין להם ש"ב דכקטן שנולד דמי אבל כל"ז עבדותו שאם יש להם בנים אפשר די' להם קורבה דשאר

וא"כ הבנים בניו ואף על גב דאין להם חייס מ"מ מקיים פ"ו אך באמת ז"א דמבואר בר"מ שם הי"ז העבד מותר באמו

ובבתו וכו' שכבר יצא מכלל ב"נ ואין העריות האסורות על העכו"ם אסורות לו ולא בא לכלל ישראל כדי שיאסרו עליו

העריות האסורות על הגרים עכ"ל "

" ומדלא משכחת לה להר"מ שיהי' העבד מוזהר

על עריות רק בזכר ובהמה מבואר להדיא דשום קורבה ל"ש בעבד אפי' מה שהוליד בשעת עבדותו דאל"ה משכחת לה

עריות כמו בישראל בת ואם ואחות וכדומה א"כ מבואר בהדיא מדבריו דאין הבנים נחשבין כלל בניו והד"ל קושית

הטו"א.

□ ® ; ¥ [Ru] ; השפחה

השפחה

יש מהגדולים שכתבו שהאשה אף שאינה מצווה על פו"ר מ"מ חייבת בלשבת יצרה ואין עיקר לדברים הללו דכל עיקר מצות פו"ר הוא מטעם שבת כמ"ש בסעי' א' והנשים כיון שלא נצטוו על פו"ר ממילא דלא נצטוו על לשבת יצרה וכן מוכח מדברי הרמב"ם שהבאנו בסעי' ג' ומכל הפוסקים שאין שום חיוב מוטל על האשה.

והן אמת שרבותינו בעלי התוס' כתבו דאשה שייך נמי בשבת [" " : "] אבל אין

כוונתם שמחוייבות בשבת אלא דשייכות בשבת ובודאי כן הוא שגם הן מרבים בישובו של עולם וקרא דלשבת יצרה אינו צווי אלא סיפור דברים דהקב"ה ברא עולמו לשתיישובו בה בני אדם וגם נשים בכלל

ומזה "

גופה ראה שאינה מצווה על כלום דאל"כ איך כתבו שאין אנו בטוחים שתנשא אלא העיקר כמ"ש דודאי מי שעל ידו יש עיכוב בישובו של עולם כמו זה הרב שיש לו עבד או שפחה חצי בן חורין דמהדרינן לראות שתהא ביכולתם להרבות בישובו של עולם כמ"ש ביו"ד סי' רס"ז אף שאין מוטל חיוב עליהן וזה שכתבו שם דלשבת יצרה מצוה רבה הוא אין הכוונה דהוא מצוה המוטלת על אדם זה דהמצוה היא פריה ורביה ומי שנצטווה עליה אלא משום דטעם פו"ר הוא משום שבת כמ"ש ורצון הקדוש ברוך הוא להרבות ישוב עולמו לכן מחוייבים ב"ד לראות שלא יהיה עיכוב בדבר הגדול הזה אף מי שלא נצטווה על פו"ר:

כתב בשאלתות דרב אחאי גאון פ' ברכה זז"ל דמחייבין דבית ישראל למינסב נשי ואולודי בני ומיעסק בפריה ורביה

" ובפ' נח כתב ג"כ דמחייבין דבית ישראל למינסב נשי ואולודי בנין וקיומי פריה ורביה וכו' עכ"ל ולא כתב שם דעובדי כוכבים מיפקדי אפ"ר ואין מצות פו"ר בין מצות בני נח וכן

ובזה ודאי דכל מין האנושי שוה בזה ואף דאין המצוה מוטל על האיש הפרטי אבל על

כלליות מין האנושי חייל להרבות בישובו של עולם כרצון הקדוש ברוך הוא שבירך את אדם ואת נח ובניו בברכת פו"ר ואח"כ הזהירם לומר ואתם פרו ורבו כלומר זה רצוני ועל ישראל נקבעה מצוה זו על כל אחד מישראל לקיים מצוה זו כמו שנצטוו על כל המצות אבל עובדי כוכבים שלא נצטוו בכל המצוות כולם לא נצטוו גם בזה שיהא החיוב על כל אחד מהם אלא על כלל האומה היתה ברכת ד' שיפרו וירבו ורצונו יתברך שיתעסקו בשבת עולמו וכמ"ש בסעי' ד' לענין נשים

["] ["] ["] ["] ["] ["]

עבדים אינם מצווים על פו"ר ויש מרבותינו דס"ל דמצווים [' ']

" וביאור דבריהם דאע"ג דמסיני ואילך לא נשאר החיוב רק על ישראל מ"מ עבדים שחייבים במצות כאשה עליהם נשאר החיוב ואף דאשה פטורה זהו מפני שאינה בת כיבוש וזהו כמצות מילה שחייב העבד [" "]

שאין עליהם חובה לקיים מצוה זו מ"מ כשמקיימים פו"ר מצוה קעבדי ומצוה לגבי חובה רשות קרי לה

ולכן בהיו לו בנין בהיותו עובד כוכבים אינו מצווה עוד על פו"ר כמו שיתבאר מפני שגם בזה יצא י"ח אף שלא נצטוו בה לחיובא] [" " " "]:

היו לו בנינים בהיותו כותי ונתגייר ה"ז קיים פו"ר ואף על גב דקטן שנולד דמי מ"מ כיון דגם הם בני פריה ורביה נינהו ['] אף על פי שלא נצטוו מ"מ הרי בכלליותם יש עליהם כמו חובה ליישב העולם שזהו רצון ד' בברכתו לאדם ולנח כמ"ש בסעי' ה' ועיקר הפריה ורביה הוא משום לשבת יצרה וכיון שעשה שבת בעולם שוב לא נתחייב במצוה זו וזה שכתבנו שקיים פו"ר אין הכוונה שקיים מצות עשה זו אלא כלומר שקיים פו"ר שעתה אינה מוטלת עליו מצות פו"ר אבל אם היו לו בנינים בהיותו עבד ונשתחרר אפילו נשתחררו הוא והם לא קיים מצות פו"ר משום דבעבד אין הבנים מתייחסין אחריו משא"כ בכותי בניו מתייחסים אחריו:

וכתבו הרמב"ם והטור דמיירי כשנתגיירו האב והבנים וכתבו המפרשים דאל"כ וודאי דהם אינם עולים לו לקיים מצות פו"ר [" "] [" "] וי"א דגם בנתגייר לבדו קיים פו"ר [" "] וכן משמע מכמה גדולי ראשונים ובאמת כיון דהוי קטן שנולד מה מועיל לדברי הרמב"ם והטור אף אם הבנים נתגיירו אלא ודאי דיצא ידי פו"ר גם מקודם וא"כ בכל ענין יצא [" "] [" "] [" "] [" "] [" "] ונ"ל דאין כאן מחלוקת

פסחים פה פרו ורבו ולשבת יצרה

בס"ד

) " ' (")
, " ; ' (")
, (")
(דאשה מצווה משום שבת, אין דבריו מוכרחים,) קנג שמוכרים ס"ת להשיא יתומה, והביא ראייה מהתוס' גיטין ()
גהרבה פוסקים חולקים עליהם ואיט

בעיקר הדין דמכירת ס"ת לנישואי יתומה, משום שאין מצות שבת אלא מדברי קבלה, ואין למכור ס"ת משום כך, משא"כ איש דאיכא נמי מצות פו"ר דאורייתא, הו"ל מצות שבת לגביה מצוה רבה, ()

[ולפי האמור עדיין יש לפקפק על דברי הרב תורה לשמה הנ"ל, שמכיון שיש מצוה בנישואיה, עד שהותר למכור ס"ת לצורך נישואיה, י"ל שאין לה לשמוע לדברי אביה שגוזר עליה לבל תנשא, ותתבטל מן המצוה. ()]

() . גם בשו"ת אבני צדק () כתב, שלפי מ"ש מהר"י קולון () , שאם האב מוחה בבן מלישא אשה שיחפוץ בה הבן, א"צ לשמוע לו, כיון שאפילו לענין ממון קי"ל דהוי משל אב, וכ"ש הכא שהוא דבר השייך לצערא דגופא. וכן פסק הרמ"א () , מכאן שהוא הדין שאין כח ביד האב למחות בבתו שלא תנשא לאיש שתחפוץ בו, וכ"ש שיש כאן צערא דגופא, דטב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו. ואפילו אם הדבר נוגע לאביה על ידי מזונות שהיא מרויחה, אינה מחוייבת לכבדו בזה, במה שנוגע לגופה ונפשה. ואני מתפלא על האב הזה שחס על גופו, ואינו חס כלל על גופה ונפשה של בתו והלא כתיב כרחם אב על בנים, וכ"ש בדבר כזה הנוגע לנפש. ולכן יאמרו נא לאביה בשמי שאני מבקשו ומזהירו שלא ימנע את בתו מזה, ואם ישמע בקולי מוטב, ואם יעמוד בדעתו, יש להודיע לבתו לבל תאבה לו ולא תשמע בקולו ותנשא לגיסה שהיא חפצה בו, ויהיה במזל טוב. עכת"ד. וכן אני אומר בנ"ד, ושלא כדברי הרב תורה לשמה, שאין דבריו נכונים לדינא. וכל הדברים הללו שייכים לנידונו של הרב תורה לשמה. ()

שמצווה על בתו שלא תנשא עובר עכ"פ על דברי קבלה. () ולפ"ז האיש הזה () .

() וראיתי בספר חסידים () שכתב, מעשה באחד שמתו בניו בחייו, ואמר לתלמידיו בשעת מיתתו, יודע אני שאין בי עון, אלא שהיתה לי אחות קטנה אלמנה, והיתה ברצון להנשא לבעל, אך היתה מתביישת לומר לי קח לי בעל, ואני הייתי יכול לזווגה ולהשיאה לאיש, ולא רציתי, כדי שישאר לי ממונה ונכסיה, ובשביל זה נענשתי ומתו עלי בני בלא בנים. ע"כ. מכאן מוסר השכל לאיש אשר במקום שישתדל לקיים המצוה להשיא את בתו על ידי נדוניה ומלבושים נאים, הוא מצווה עליה לבל תנשא לאיש, שגדול עונו מנשוא. וצפוי לו עונש מהקב"ה, כי צערא דגופא לא ניתן להמחל. ()

() וע' בשו"ת תורה לשמה () שכתב, שאם ציהו אביו לעשות דבר שאינו לכבודו, כגון בן גדול שנצטווה ע"י אביו לעשות מעשה נערים לרכוב על מקל בחצר, והבן מתבייש לעשות כן, א"צ לשמוע לו, כיון שאין זה כבודו. () דצערא דגופא עדיף מבזיונא, () ה"נ כשאומר לבתו שלא תנשא א"צ לשמוע לו, דצערא דגופא דידה עדיף מבזיונא. () והנה יש להעיר על מ"ש בתורה לשמה סי' ער הנ"ל, שיותר היה לו להביא מ"ש מהר"י קולון () דבכל מילתא דלא שייך האב בגוה פשוט שאין כח באב לצוות על הבן, ואין בזה לא משום כיבוד אב ולא משום מורא, דכיבוד לא שייך אלא בכגון מאכילו ומשקהו וכו'. וה"נ הרי אין בזה הנאת וטובת האב במעשה זר ומשונה כזה. () אבל אם אמר לו לעשות

דבר שאין לו ממנו הנאה של כלום, אין זה כיבוד שאמרה תורה. ()

רש"י בראשית פרשת נח פרק ח

() - ולא בתיבה,

רש"י בראשית פרשת נח פרק ט

() - לפי פשוטו הראשונה לברכה, וכאן לצווי. ולפי מדרשו להקיש מי שאינו עוסק בפריה ורביה לשופך דמים:

רמב"ן בראשית פרשת בראשית פרק א() - גזר בהם הברכה ואמר בהם שיפרו וירבו, כלומר שיעשו פירות רבים, שיוציא האחד רבים כמותו. וענין הברכה בלידה, כענין שאמר וברכתיה והיתה לגוים () :
() . אבל לא נאמר כן בשלישי, לפי שהנבראים בכל בעלי הנפש היו שנים בלבד, זכר ונקבה למיניהם, כענין באדם, והוצרכו לברכה שירבו מאד, אבל בצמחים צמחו על פני כל האדמה רבים מאד כאשר הם היום:
ולא אמר בבהמות ובחיות ברכה, שמזאת הגזירה שגזר בבעלי הנפש התנועה שבמים הרבוי, נתרבו בעלי נפש התנועה שבארץ, כי בעלי נפש חיה שאינה מדברת כולם ענין אחד בבריאתם. (")() - זו ברכה ממש, לפיכך כתוב בה ויאמר להם אלהים, אבל למעלה כתוב ויברך אותם אלהים לאמר, יפרש שהברכה היא המאמר שנתן בהם כח התולדה, לא דבור אחד שיהיו בו מבורכים:
- ברכה שימלא העולם לרובם. ולפי דעתי יברך אותם שימלאו כל הארץ ויפרדו הגוים למשפחותם בקצו תבל לרובם, ולא יהיו במקום אחד כמחשבת אנשי דור הפלגה:רמב"ן בראשית פרשת נח פרק ט() - פשוטו כמדרשו שהיא מצוה, כי האמור באדם () גם בבני נח () עם "ויברך אותם אלהים" ברכה, כענין שנאמר בדגים () . ובעבור שדבר בשאר הנפש החיה ואמר "ושרצו בארץ ופרו ורבו על הארץ" (שם ח יז) אמר כאן ואתם, האדם, פרו ורבו:
ואמר שרצו בארץ ורבו בה - כי יכפול המצוה לחזוק, לומר שיתעסקו בה בכל יכולתם. או שיצום ביישוב כל הארץ, כאשר פירשתי בסדר בראשית () :רד"ק בראשית פרשת בראשית פרק א() - , ואף על פי שהיא ברכה כמו שפירשנו גבי דגים, סמכו חז"ל (יבמות ס"ה) שהיא מצוה לבני אדם, ואמרו "האיש מצווה על פריה ורביה ואין אשה מצווה על פריה ורביה" ומה שאמר פרו ורבו כמשמעותו על שניהם לענין ברכה ולענין מצוה אחז"ל אינה מצווה אלא האיש,
ואף על פי שיש מחלוקת בזה בדברי חז"ל ל כך נקבעה הלכה שהאיש מצווה ואין האשה מצווה. ()רד"ק בראשית פרשת נח פרק ח

() - כמו בתחילת הבריאה, ואמר לשון שריצה שהוא רבוי התולדה מה שלא אמר כן בתחילת הבריאה אלא בדגים לפי שהם רבים מחיות היבשה, ואמר פה ושרצו ופרו ורבו, לפי שהם מעטים היוצאים מן התבה אמר האל שישרצו ויפרו וירבו לרוב, (")

רד"ק בראשית פרשת נח פרק ט

() - אף על פי שכבר היו ברוכים בתחילת הבריאה, עתה היה להם כתחלת הבריאה כי נתחדש העולם אחר שהיה תהו ובהו שהרי נתכסתה הארץ במים. והברכה מה שאמר להם פרו ורבו ומוראכם וחתכם:

